

Undirgrundarmálið er eitt dømi

SÍÐANI fyrst í áttatiárunum hava samráðingar verið millum føroyskar og danskar myndugleikar um undirgrundarmálið. Hesar samráðingar byrjaðu meðan sambandsflokkurin, fólkaflokkurin og sjálfstýrisflokkurin mannaðu landsstýrið, og tað var í tíðarskeiðnum 1981-85.

FYRSTA umfarið í hesum samráðingum endaði við, at allir flokkar í Danmark og í Føroyum, uttan føroyski javnaðarflokkurin, høvdu sligið seg til tols við, at tað bert vóru tveir móguleikar í undirgrundarmálinum. Annar móguleikin var føroyskur ognarrættur til undirgrundina. Hin móguleikin var ein ráevnisskipan eftir somu reglum sum tann grønlandska undirgrundarskipanin. Danskir myndugleikar søgdu, at før-

oyskur ognarrættur til undirgrundina vildi siga tað sama sum loysing.

HETTA vildi Føroya Javnaðarflokkur ikki góðtaka. Flokkurin vísti á eina aðra loysn í undirgrundarmálinum. Á ein triðja móguleika. Nevniliga á tann móguleikan, at málsøki Føroya Undirgrund verður gjørt til føroyskt sermál, og hetta vil siga, at heimastýrið kemur at hava avgerðarrættin í øllum spurningum viðvíkjandi undirgrundini. Nakað annað er so, at hinir partarnir í ríkisfelagskapinum fáa náttúrlig framhjárættindi á tann hátt, at tá føroysk orka ikki røkkur og tá føroyskur tørvur er nøktaður, kunnu danir og grønlandingar sleppa upp í part.

TÁ SAMRÁÐINGARNAR millum føroyskar og danskar myndugleikar í landsstýriskeiðnum 1981-85 endaðu við valinum millum føroyskan ognarrætt og eina grønlandska ráevnisskipan, tók

javnaðarflokkurin um endan. Hetta gjørdi flokkurin hóast hann sat í andstöðu. Biðið varð um fund við danska javnaðarflokkin. Aftan á tann fundin fekk føroyski javnaðarflokkurin skriv frá danska javnaðarflokkinum. Í tí skrivinum tók danski javnaðarflokkurin undir við sjónarmiðum Føroya Javnaðarflokks í undirgrundarmálinum. Tað vil siga, at nú hevði tann størsti flokkurin í Danmark broytt stöðu.

Í LANDSSTÝRINUM 1985-89 hevði javnaðarflokkurin leiðsluna. Flokkurin leiddi eisini samráðingarnar við danskar myndugleikar um eina loysn í undirgrundarmálinum. Sjónarmiðið um at gera málsøki Føroya Undirgrund til føroyskt sermál vann størri og størri undirtøku. Í august 1988 vóru vit komnir heilt nær eini loysn. Men eftir hetta hendi stjórnarskipti í Føroyum. Síðani eru ongi framstig gjørd í undirgrundarmálinum. Hesi tvey árin hava fólkaflokkurin

og sambandsflokkurin umboðað okkum á fólkatingi. Heldur ikki tað hevur ført okkum nærri eini loysn í undirgrundarmálinum.

FÓLKATINGSVAL verður 12. desember. Javnaðarflokkurin hevur prógvað, at hann kundi fáa danskar politikarar og danskar flokkar at broyta stöðu í undirgrundarspurninginum. Tí kann flokkurin eisini fyrireika og fremja ta endaligu loysnina í undirgrundarmálinum. Hetta kann hann best gera um hann fær umboðan á fólkatingi. Um tit vilja loysa undirgrundarmálið, eiga tit at greiða atkvøðu fyri javnaðarflokkinum á fólkatingsvalinum.

UNDIRGRUNDARMÁLIÐ er eitt dømi um at javnaðarflokkurin hevur loysnir og at flokkurin megnar at fremja hesar loysnir. Tí er fólkatingsvalið sjálvsagt. Tað verður ein X við javnaðarflokkinum ella eitt av vøllum floksins.

vj.

Aftursvar til Hilmar Jan Hansen:

Javnaðarflokkurin bæði vil og skal í Tinganes

Útlegging Hilmar Jan Hansens 29. november av politisku støðuni og samgongusamráðingunum eru mektar av djúpum vónloysi um personligan ósigur og ósigur sambandsflokksins.

Hann er djúpt særður av, at veljarin so dyggiliga blásti sokallaða politikk sambandsflokksins av pallinum.

Hesin »politikur« legði so ótolandi byrðar á føroyingar, at úrslitið gjørdist eitt uppsteðgað samfelag við fallandi framleiðslu, arbeiðsloysi, vónloysi og hópflyting av landinum.

Hesi fólk eru ikki vanlig flytandi, men flottafólk undan sambandsflokkari neyðstøðu hjá teimum hvørjum sær.

Her var nevniliga ikki talan um veruligan poli-

tikk, men eina »fiksa grillu« hjá tásitandi formanni sambandsflokksins, einum sjónleiki uppsettu til tess at eyðmýkja tjóðveldisflokkinn og fólkaflokkinn.

Hetta eydnaðist, men tað tykist órættvist, at tjóðveldisflokkurin lutfalsliga bar so nógv størri part av afturgongdini enn sambandsflokkurin.

Men veljarin ger ju av, og hevur rætt.

Fyri at venda gongdini hevur Javnaðarflokkurin skotið upp m.a. at:

1. Avtaka ráfiskabýtið, men tryggja serliga toska, hýsu- og upsastovnar.
2. Setta bundnu uppsparingina úr gildi.
3. Rætta skattastigan, so ikki 70 oyru men 50 oyru fara í skatti av

seinast vunnu krónunum (lægr marginalskatt).

4. Tryggja ellisár við »Samhaldsfasta«.
5. Leggja barnatilskotini umaltur.
6. So við og við venda landskassahalli til avlops.
7. Fáa meiri gongd á aftur, so arbeiði verður til fleiri hendur.

o.s.fr.

So kunnu tit kalla hetta gylt og órealistisk lyfti so nógv til vilja.

Ég havi sagt, at hetta er ikki gávumildni, men piskandi neyðug búskapartiltøk.

Hesi verða figgjað við umlegging av skattatrystinum, tálman av rentuspekuláiónini og einum litlum eykaskatti á hægri inntøkur. Hesin skatta-

lætti er neyðugur og er reelt ein umfordeiling av byrðum, so inntøkur omanfyri 300.000 kr. rinda eitt litlið sindur meira, meðan umlegging av marginalskattinum niðanfyrir 300.000 kr. fleiri ferðir vegar upp t.d. ein 2% eykaskatt.

Vit ganga ikki frá nokrum av hesum uppskotum ella »lyftum« enn, og vit striðast hvønn dag fyri at smíða eina samgonguavtalu, sum kann tryggja, at hetta gerst veruleiki — í hvussu er meginparturin.

Hilmar Jan leyst gloyma, at vit ikki hava meiriluta, men vit skulu hava meiriluta, vit skulu sannføra aðrar um, at hetta er rættur politikur.

Hinvegin virka vit út frá teirri fortreyt, at 26 tingmenn meira og minni

hava koldømt bundnu uppsparingina, eru fyri skattaumlegging (lætta), koldøma ráfiskabýtið, og 17 tingmenn eru eftir av teim, sum samtyktu »samhaldsfasta«.

Vit eru sostatt nógv nærri »realitetunum« enn Sambandsflokkurin, ið er við at »blokera« seg sjálvan.

Hvat pínir?

Tað, sum pínir Hilmar Jan inn í sálina, er at vit ikki hava givið skarvin yvir og givið Sambandsins bein- skerjingarpolitikki »blátt stempul« og slept krøvum um umlegging av skattatrystinum og avtøku av bundnu tvangsparingini.

Tí ispinur hann illgítandi metingar um, at vit telva fyri at sleppa undan ábyrgd og ger seg til ósannindamann við at siga, at vit »skulkaðu« aftan á seinasta val, tó at hann veit, at vit av øllum alvi royndu at fáa eina samgongu við Tjóðveldisflokkinn og Sambandsflokkinn, m.a. við einum sera nágreiniligum og út í æsir væljørdum sáttmálauppleggi.

Sambandið kveistraði

hetta til viks vitandi, at tað ongantíð kundi framt sama »bluffnummar« við Javnaðarflokkinum, sum eydnaðist við hinum baðum, men hevði verið noytt til at boygt seg nakað mótvegis Tjóðveldisflokkinum og Javnaðarflokkinum.

Fleiri skrivlig uppskot?

Nú spyrja teir aftur eftir skrivligum samgonguuppleggi, men er svar okkara at slíkt er til fánýtis, kunnu meginspurningarnir, sum tryggja nøkur av Javnaðarflokksins sokallaðu »lyftum« í valstriðnum ikki finna loysn.

Sambandsformaðurin »blokeraði« effektivt hesum royndum í fyrstu atløgu við at krevja reinan borgarligan sambandspolitikk og onki annað.

Helt hann, at vit skuldu nýta 10 menn til at reka reinan sambandspolitikk?

So kundu vit eins væl avtikið Javnaðarflokkin.

So falskt kann klaverið nú einaferð ikki sleppa at spæla. Hesar »disharmonir« mugu vit hava burtur og hava ti boðsent

Framhald á síðu 22